

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

NGUYỄN THỊ HIỀN – VŨ THUYẾT HOÀN – NGUYỄN MINH HUYỀN
NGUYỄN THỊ THANH – LÊ THỊ THANH THÚY

HƯỚNG DẪN MỘT SỐ KỸ NĂNG ĐẢM BẢO AN TOÀN CHO TRẺ EM TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON

(Dành cho cán bộ quản lý và giáo viên mầm non)

(Tái bản lần thứ tư)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

LỜI NÓI ĐẦU

Đảm bảo an toàn cho trẻ luôn là vấn đề được đặt lên hàng đầu trong công tác chăm sóc, giáo dục trẻ mầm non. Trong những năm qua, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo, hướng dẫn các địa phương tổ chức thực hiện công tác đảm bảo an toàn cho trẻ mầm non. Các cơ sở giáo dục mầm non cũng đã thực hiện nhiều biện pháp để trẻ được an toàn mọi lúc, mọi nơi: trong gia đình, ở trường mầm non, ngoài cộng đồng. Tuy nhiên, thời gian qua vẫn còn xảy ra một số trường hợp mất an toàn do trẻ thiếu kĩ năng hoặc do bất cẩn của cán bộ quản lí, giáo viên mầm non hay cha mẹ trẻ, làm ảnh hưởng đến sức khoẻ thể chất và tinh thần của trẻ.

Để hướng dẫn, chỉ đạo công tác đảm bảo an toàn cho trẻ mầm non, Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức biên soạn cuốn sách ***Hướng dẫn một số kĩ năng đảm bảo an toàn cho trẻ em trong các cơ sở giáo dục mầm non (Dành cho cán bộ quản lí và giáo viên mầm non)***. Tài liệu có ý nghĩa quan trọng và thiết thực, giúp các cán bộ quản lí, giáo viên mầm non hiểu rõ nội dung, cách thức giải toả những áp lực nghề nghiệp, có kĩ năng quản lí cảm xúc bản thân và những xung đột, mâu thuẫn ở cơ sở giáo dục mầm non; giúp họ biết xây dựng môi trường an toàn và phòng tránh được một số tai nạn, thương tích thường gặp trong công tác chăm sóc, giáo dục trẻ; đồng thời hướng dẫn cha mẹ trẻ phối hợp cùng thực hiện để đạt hiệu quả cao trong công tác chăm sóc, giáo dục, đảm bảo an toàn cho trẻ.

Cuốn sách gồm các nội dung:

- * **Hướng dẫn kĩ năng kiểm soát áp lực nghề nghiệp cho cán bộ quản lí và giáo viên trong các cơ sở giáo dục mầm non**
- * **Đảm bảo môi trường an toàn trong các cơ sở giáo dục mầm non**
- * **Đảm bảo an toàn, phòng chống tai nạn, thương tích cho trẻ**
- * **Hướng dẫn cha mẹ đảm bảo an toàn cho trẻ mầm non**

Tài liệu được biên soạn bởi nhóm chuyên gia về nuôi dưỡng, chăm sóc sức khoẻ và giáo dục mầm non. Quá trình biên soạn không tránh khỏi thiếu sót, rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các cán bộ quản lí, giáo viên mầm non và các bậc cha mẹ để cuốn sách được hoàn thiện hơn.

Nhóm tác giả

MỤC LỤC

	Trang
Hướng dẫn kĩ năng kiểm soát áp lực nghề nghiệp cho cán bộ quản lí và giáo viên trong các cơ sở giáo dục mầm non	4
A – Một số áp lực nghề nghiệp của cán bộ quản lí và giáo viên mầm non trong giai đoạn hiện nay	4
B – Kĩ năng kiểm soát áp lực nghề nghiệp cho cán bộ quản lí và giáo viên trong các cơ sở giáo dục mầm non	7
I – Kĩ năng quản lí cảm xúc cho cán bộ quản lí và giáo viên mầm non	7
II – Kĩ năng quản lí xung đột trong cơ sở giáo dục mầm non	15
Đảm bảo môi trường an toàn trong các cơ sở giáo dục mầm non	23
I – Môi trường an toàn bên ngoài lớp học	23
II – Môi trường an toàn bên trong lớp học	25
III – Một số gợi ý hướng dẫn sử dụng đồ dùng, đồ chơi đảm bảo an toàn	30
Đảm bảo an toàn, phòng chống tai nạn, thương tích cho trẻ	37
I – Phòng tránh bỏng	37
II – Phòng tránh tai nạn, thương tích gây rách da, tổn thương phần mềm, gãy xương	39
III – Phòng tránh ngộ độc	41
IV – Phòng tránh dị vật ở tai, mũi, họng	43
V – Hướng dẫn xử trí một số trường hợp cấp cứu có thể gặp đối với trẻ tại cơ sở giáo dục mầm non	47
Hướng dẫn cha mẹ đảm bảo an toàn cho trẻ mầm non	50
I – Nhận thức việc đảm bảo an toàn cho trẻ mầm non	50
II – Kĩ năng thực hiện đảm bảo an toàn cho trẻ mầm non	54

HƯỚNG DẪN KĨ NĂNG KIỂM SOÁT ÁP LỰC NGHỀ NGHIỆP CHO CÁN BỘ QUẢN LÝ VÀ GIÁO VIÊN TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON

A – MỘT SỐ ÁP LỰC NGHỀ NGHIỆP CỦA CÁN BỘ QUẢN LÝ VÀ GIÁO VIÊN MẦM NON TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

Hiện nay, cán bộ quản lý và giáo viên mầm non gặp rất nhiều khó khăn, áp lực trong hoạt động chăm sóc, giáo dục trẻ mầm non:

- Giáo viên mầm non phải đảm bảo an toàn tuyệt đối cho trẻ. Đó là áp lực trách nhiệm nặng nề luôn đè nặng lên vai những người làm công tác trong bậc học Mầm non. Đối tượng mà giáo viên tiếp xúc, chăm sóc, giáo dục hằng ngày là những trẻ có độ tuổi nhỏ, non nớt, phụ thuộc khá nhiều vào người lớn, khả năng tự phục vụ còn rất hạn chế, đặc biệt là trẻ nhà trẻ. Giáo viên cần giúp đỡ trẻ trong mọi sinh hoạt hằng ngày như mặc quần áo, đi dép, buộc dây giày, ăn uống, đi vệ sinh,... Đồng thời, hệ vận động và xương khớp của trẻ đang trong quá trình phát triển, hoàn thiện, thêm vào đó là sự hiếu động của độ tuổi nên những rủi ro và tai nạn thường khó tránh khỏi, như: trẻ đang đi va vào bạn, ngã chổng tay xuống đất, bị treo tay; trẻ chạy xô vào bạn, ngã, bị bầm tím; trẻ chạy nhảy chơi trong sân trường, ngã, bị trầy xước chân tay; trẻ tranh giành đồ chơi, đánh, cắn hoặc xô bạn ngã,... Vì thế, giáo viên mầm non luôn có tâm lí lo lắng những điều bất ngờ có thể xảy ra ngoài tầm kiểm soát hoặc bất khả kháng khi chăm sóc trẻ hằng ngày.
- Nhận thức của trẻ mầm non còn hạn chế và không đồng đều. Trong cùng một độ tuổi, cùng một lớp nhưng nhận thức của các trẻ có sự khác biệt rất lớn. Không giống như học sinh tiểu học với trình độ đầu vào cố định nên giáo viên tiểu học có thể sử dụng phương pháp giáo dục đại trà cho tất cả các trẻ, còn trẻ

ở các lớp mầm non có năng lực khác biệt khá lớn do tài năng bẩm sinh, sự can thiệp của cha mẹ và kinh nghiệm học tập trước khi đến lớp. Chính vì vậy, trong các hoạt động, đôi khi giáo viên phải dạy trẻ cả những cái trẻ đã biết nhưng vẫn phải tạo hứng thú, khám phá cho trẻ. Điều này tạo áp lực không nhỏ đối với các phương pháp mà giáo viên sử dụng, nếu không các hoạt động giáo dục sẽ không thành công.

- Thời gian làm việc trong một ngày của giáo viên mầm non khá dài, bắt đầu từ 7 giờ sáng và kết thúc vào khoảng 4 đến 5 giờ chiều. Mỗi lớp trung bình có hai giáo viên, số lượng trẻ đông, công việc dồn dập từ cho ăn, dạy học đến vệ sinh cho trẻ,... Trong khoảng tám đến mười tiếng đồng hồ đó, giáo viên phải dạy cho trẻ học chữ cái, chữ số, hát, múa,... hoặc quản trẻ vui chơi ngoài trời, khám phá thiên nhiên, đi dã ngoại,... Thêm vào đó, khi trẻ ốm ở lớp, giáo viên cũng phải sát sao, chăm sóc như một y tá. Ngoài chăm sóc, dạy dỗ trẻ, giáo viên còn phải làm đồ dùng dạy học hoặc dọn dẹp, vệ sinh trường lớp,... Việc chăm sóc trẻ, đặc biệt là trẻ nhà trẻ, trẻ mới tới trường, thường đi kèm với tiếng khóc có khi đến hàng giờ dễ gây ức chế tinh thần,... Tất cả những ức chế trên, người giáo viên phải trải qua hằng ngày dù lương của họ luôn ở mức thấp.
- Nếu như trước đây, giáo viên mầm non chỉ gặp áp lực từ việc phải chăm một lúc quá nhiều trẻ, làm nhiều việc luôn tay luôn chân dẫn đến căng thẳng, mệt mỏi, thì hiện nay, áp lực lớn nhất lại được tạo ra từ phía cha mẹ của trẻ. Đa số các bậc cha mẹ hiện nay có ít con nên có xu hướng cưng chiều con, yêu cầu ngày càng cao đối với người chăm sóc con, đòi hỏi các dịch vụ giáo dục chất lượng phải tốt nhất. Áp lực căng thẳng không chỉ đến từ các yêu cầu với hoạt động giáo dục của các bậc cha mẹ là con của họ biết gì, học được gì trong ngày mà áp lực ngay cả với hoạt động chăm sóc trẻ ăn, ngủ. Trước đây, các cha mẹ không chú trọng nhiều về cân nặng của con. Hiện nay, hầu như cha mẹ nào gửi con cũng mong con tăng cân trong khi có những trẻ lười ăn, ăn chậm, đặc biệt là trẻ lứa tuổi nhà trẻ. Trẻ trong lớp đông lại hiếu động nên rất dễ xảy ra va chạm, đánh nhau, cào cấu, cắn nhau,... khiến trẻ bị trầy xước, bầm tím,... Tuy nhiên, có nhiều cha mẹ không thông cảm mà còn đến tận lớp xem giáo viên trông nom con mình như thế nào, cho con mình ăn, ngủ như thế nào. Thậm chí, có những cha mẹ phát ngôn và hành động thiếu tôn trọng giáo viên, cho rằng giáo viên mầm non chỉ là người trông trẻ, đòi hỏi con mình phải được quan tâm, chăm sóc nhiều nhất.
- Cán bộ quản lý cơ sở giáo dục mầm non chịu rất nhiều áp lực khi phải chịu trách nhiệm chăm sóc, giáo dục trẻ và quản lý các cán bộ, giáo viên, nhân viên trong cơ sở mình phụ trách. Áp lực từ phía các bậc cha mẹ và xã hội với yêu cầu ngày càng